

Citation:

Genew-Puhalewa, I. (2019). Rejestry w bułgarskim dyskursie dziennikarskim. Rec.: Андреана Ефтимова, *Регистри в журналистическия дискурс*, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София 2018, 244 ss. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, 54. <https://doi.org/10.11649/sfps.2048>

Genew-Puhalewa, I. (2019). Rejestry w bułgarskim dyskursie dziennikarskim. Rec.: Andreana Eftimova, *Registri v zhurnalisticheskiia diskurs*, Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Okhridski”, Sofia, 2018, 244 ss. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, 54. <https://doi.org/10.11649/sfps.2048>

DOI: 10.11649/sfps.2048

Iliana Genew-Puhalewa
(Uniwersytet Warszawski)

Rejestry w bułgarskim dyskursie dziennikarskim.

**Rec.: Андреана Ефтимова, *Регистри в журналистическия дискурс*,
УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”, СОФИЯ 2018, 244 ss.**

Monografia Andreany Eftimowej pt. *Rejestry w dyskursie dziennikarskim* (Ефтимова, 2018) ukazała się w 2018 roku nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Sofijskiego im. Św. Klemensa z Ochrydy. Wypełnia ona istotną lukę w lingwistyce bułgarskiej. Na wcześniejszy dorobek Eftimowej składają się książki równie ważne dla medialingwistów i szerzej – zainteresowanych problematyką języka i komunikacji, jak np. *Język i styl mediów: teoria i współczesne praktyki* (Ефтимова, 2014) czy *Podwójny język mediów. Polityczna poprawność contra mowa nienawiści* (Ефтимова, 2017). Badaczka w nowej książce kontynuuje swoje dotychczasowe dociekania, zastanawia się w niej bowiem nad pojęciem *rejestru* w odniesieniu do badań nad dyskursem dziennikarskim. Jest to przedsięwzięcie ambitne, gdyż wymagało od autorki przeciwstawienia się pewnej tradycji w obrębie bułgarskiej stylistyki i socjolingwistyki.

Monografia składa się ze wstępu, ośmiu rozdziałów, zakończenia, bibliografii oraz aneksu, zawierającego karty ankietowe, skrypty dyskusji telewizyjnej.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 PL License (creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s) 2019.

Publisher: Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences

[Wydawca: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk]

zynych i fotografii materiałów prasowych. We wstępie (Ефтимова, 2018, ss. 7–10) Eftimowa motywuje konieczność uporządkowania wiedzy o *rejestrze* wobec mnogości ujęć tego pojęcia, a także wobec jego wciąż niestabilizowanej pozycji w systemie terminów i definicji, opisujących funkcjonowanie różnych odmian języka w poszczególnych sferach życia społecznego. Autorka podkreśla, że na gruncie bułgarskim *rejestr* zderzył się z aktualnym, skądinąd spójnym, paradygmatem naukowym, będąc pojęciem i terminem „zaimportowanym” z anglojęzycznej literatury socjolingwistycznej, pojęciem jednak potrzebnym z uwagi na nieustanne komplikowanie się współczesnej komunikacji. W pierwszym rozdziale monografii dokonano zatem próby redefiniowania i rozgraniczenia pojęć: *rejestr*, *styl*, *socjolekt*, *dialekt*, *gatunek* z odpowiednim odwołaniem się do prac autorów zagranicznych (w tym Teuna van Dijka, Michaela A. K. Hallidaya, Richarda A. Hudsona, Janet Holmes, Charlesa A. Fergusona, ale też Stanisława Grabiasa) i bułgarskich (w tym Michaiła Widenowa, Stefany Dimitrowej i in.).

Drugi rozdział rozpoczyna prezentacja własnych poglądów autorki odnośnie do *rejestru* (Ефтимова, 2018, s. 33), a mianowicie: 1) pojęcie *rejestr* ma węższy zakres niż pojęcie *styl*, przy czym realizuje się w jego ramach lub „wędruje” między (kilkoma) stylami; 2) rejestr jest rezultatem kombinacji wpływów konkretnych czynników sytuacyjnych i selekcji konkretnych środków wyrażania różnorodnych relacji społecznych i personalnych; 3) liczba rejestrów przewyższa liczbę stylów. Następnie przedstawiono różne typologie podstawowych rejestrów, oparte na powiązaniu środków werbalnych i niewerbalnych z cechami sytuacyjnymi w komunikacji.

Wyjściowe dla badań Andreany Eftimowej tezy, że 1) media i dziennikarstwo to obszary, w których współlistnieją wszystkie odmiany językowe danej wspólnoty komunikacyjnej; 2) pisane i ustne teksty dziennikarskie stanowią jeden z obszarów realizacji rejestrów, znajdują w monografii swoje rozwinięcie i odpowiednią solidną argumentację w kolejnych rozdziałach. Metoda badawcza analizy ramowej, obejmująca analizę stylistyczną, procedury eksperymentalne, ankietę, analizę pragmatyczną i inne, została zastosowana na konkretnych tekstach dziennikarskich w celu zinventaryzowania środków werbalnych i niewerbalnych, lingwistycznych i sytuacyjnych, które ostatecznie pozwoli na zidentyfikowanie poszczególnych rodzajów rejestrów. W połączeniu samodzielnych analiz z interpretacją, opartą na współczesnych koncepcjach lingwistycznych i komunikologicznych, tkwi szczególna wartość książki Eftimowej, której ponadto udało się: 1) postawić problem postrzegania mowy dziennikarskiej jako

wzoru mowy prestiżowej, za którym stoją przewartościowanie i nowe postawy wobec publicznych zachowań słownych Bułgarów; 2) rozstrzygnąć dyskusyjną kwestię przynależności tekstów pisanych i ustnych w sferze publicznej do jednego rejestru – badaczka dowodzi możliwość takiej przynależności; 3) dać definitywną odpowiedź na pytanie, czy gatunek (jego zmiana) ma wpływ na przynależność tekstu do określonego rejestru – jest ona negatywna; 4) dokonać próby rozróżnienia cech i znaczników stylów oraz rejestrów; 5) określić wzajemne relacje rejestrów według wybranej cechy sytuacyjnej (np. rejestrów oficjalnych/nieformalnych, pisanych/ustnych) z innymi rejestrami według innej cechy (np. rejestr moralizatorski czy potoczny); wyodrębnić, odpowiednio nazwać i scharakteryzować specyficzne dla współczesnej Bułgarii typy rejestrów politycznych: *брюкселски новогovor* (nowomowa brukselska) oraz *популистски регистър* (rejestr populistyczny).

Będąc pierwszym kompleksowym ujęciem problemu rejestrów w dyskursie dziennikarskim na gruncie bułgarskim, monografia Andreany Eftimowej stanowi ważną pozycję dla bułgarystów i sławistów, a także dla czytających po bułgarsku stylistyków, medialingwistów i komunikologów.

Bibliografia

- Ефтимова, А. (2014). *Медиен език и стил: теория и съвременни практики*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски”.
- Ефтимова, А. (2017). *Двойственият език в медиите: езикът на политическата коректност vs езика на омразата*. София: Просвета.
- Ефтимова, А. (2018). *Регистри в журналистическия дискурс*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски”.

Bibliography (Transliteration)

- Eftimova, A. (2014). *Medien ezik i stil: teoriia i sŭvremenni praktiki*. Sofiia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Okhridski”.
- Eftimova, A. (2017). *Dvoistveniiat ezik v mediite: ezikŭt na politicheskata korektnost vs ezika na omrazata*. Sofiia: Prosveta.
- Eftimova, A. (2018). *Registry v zhurnalisticheskiiia diskurs*. Sofiia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Okhridski”.

**Registers in Bulgarian Journalist Discourse.
Review: Andreana Eftimova,
Registri v zhurnalisticheskiia diskurs,
Universitetsko izdatelstvo
“Sv. Kliment Okhridski”, Sofiia 2018, 244 pp.**

Summary

The article is a review of Andreana Eftimova’s study *Registri v zhurnalisticheskiia diskurs* [Registers in Journalistic Discourse].

**Rejestry w bułgarskim dyskursie dziennikarskim.
Rec.: Андреана Ефтимова,
Регистри в журналистическия дискурс,
УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”, СОФИЯ 2018, 244 ss.**

Streszczenie

Artykuł stanowi recenzję pracy Andreany Eftimowej *Регистри в журналистическия дискурс* [Rejestry w dyskursie dziennikarskim].

Keywords: review; Bulgarian language; stylistics; language of the media

Słowa kluczowe: recenzja; język bułgarski; stylistyka; język mediów

Iliana Genew-Puhalewa, University of Warsaw, Warsaw

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1780-166X>

Correspondence: ilianag@interia.pl

The preparation of this article was financed within the statutory activity of the Institute of Western and Southern Slavic Studies, University of Warsaw.

Competing interests: The author declares that she has no competing interests.